

Forskrift om informasjons- og påseplikt og innsynsrett

Dato	FOR-2008-02-22-166
Departement	Arbeids- og sosialdepartementet
Avd/dir	Arbeidsmiljø- og sikkerhetsavd.
Publisert	I 2008 hefte 2 (Veiledning)
Ikrafttredelse	14.03.2008
Gjelder for	Norge
Hjemmel	LOV-1993-06-04-58-§8, LOV-1993-06-04-58-§9, LOV-1902-05-22-10-§339, jf. LOV-2005-05-20-28-§411
Kunngjort	26.02.2008 kl. 14.30
Korttittel	Forskrift om informasjons- og påseplikt mv.

Innholdsfortegnelse

Forskrift om informasjons- og påseplikt og innsynsrett	1
Innholdsfortegnelse	2
Kapittel 1. Innledende bestemmelser.....	3
Kapittel 2. Informasjons- og påseplikt	3
Kapittel 3. Innsynsrett	4
Kapittel 4. Behandling av opplysninger	4
Kapittel 5. Avsluttende bestemmelser	4
Veiledning til forskrift om informasjons- og påseplikt og innsynsrett	5
Til § 1.....	5
Til § 2.....	5
Til § 3.....	5
Til § 4.....	6
Til § 5.....	6
Til § 6.....	6
Til § 7.....	8
Til § 8.....	9
Til § 9.....	9
Til § 10.....	9
Til § 11.....	10
Til § 12.....	10

Hjemmel: Fastsatt av Arbeids- og inkluderingsdepartementet 22. februar 2008 med hjemmel i lov 4. juni 1993 nr. 58 om allmenngjøring av tariffavtaler m.v. (allmenngjøringsloven) § 8 syvende ledd og § 9 og Almindelig borgerlig Straffelov (Straffeloven) 22. mai 1902 nr. 10 § 339 nr. 2.

Kapittel 1. Innledende bestemmelser

§ 1. Formål

Forskriftens formål er å bidra til å sikre etterlevelse av lønns- og arbeidsvilkår som følger av forskrifter om allmenngjøring av tariffavtaler (allmenngjøringsforskrifter), jf. allmenngjøringsloven § 3.

§ 2. Virkeområde

Forskriften gjelder der det utføres arbeid innenfor virkeområdet til en allmenngjøringsforskrift, jf. allmenngjøringsloven § 3.

Forskriften griper ikke inn i rettigheter som følger av tariffavtale.

§ 3. Definisjoner

I denne forskrift betyr:

Bestiller: En fysisk eller juridisk person som engasjerer entreprenører eller leverandører til å utføre et oppdrag.

Hovedleverandør: Entreprenør eller leverandør som har påtatt seg et oppdrag for bestiller og som har en eller flere underleverandører til å utføre en del av oppdraget.

Underleverandør: Entreprenør eller leverandør som utfører en del av det oppdraget som er avtalt mellom hovedleverandøren og bestiller.

Tillitsvalgte: Tillitsvalgte som representerer den organisasjonen som er part i den allmenngjorte tariffavtalen.

§ 4. Hvem forskriften retter seg mot

Bestiller, hovedleverandør, underleverandør og tillitsvalgte har plikter eller rettigheter etter denne forskriften.

Kapittel 2. Informasjons- og påseplikt

§ 5. Informasjonsplikt

Bestiller skal i kontrakter med entreprenører eller leverandører informere om at virksomhetenes arbeidstakere minst skal ha de lønns- og arbeidsvilkår som følger av allmenngjøringsforskrifter. Den samme informasjonsplikten gjelder for entreprenører eller leverandører når disse inngår avtaler med underleverandører.

§ 6. Påseplikt

Hovedleverandør skal påse at lønns- og arbeidsvilkår hos virksomhetens underleverandører er i overensstemmelse med gjeldende allmenngjøringsforskrifter.

Bestiller har en tilsvarende påseplikt overfor sine leverandører i tilfeller der det ikke benyttes underleverandører. Denne bestemmelsen gjelder bare der bestiller driver næringsvirksomhet.

På områder som følger av midlertidig forskrift 19. desember 2003 nr. 1595 om sikkerhet og arbeidsmiljø for enkelte petroleumsanlegg på land og tilknyttede rørledningssystemer (midlertidig forskrift) § 1, skal den som eier eller driver petroleumsanlegg eller rørledningssystemer, jf. midlertidig forskrift § 4, ha påseplikt overfor sine leverandører og underleverandører.

Påseplikt innebærer at det skal iverksettes systemer og rutiner for å undersøke og om nødvendig følge opp at allmenngjøringsforskrifter etterleves. Påseplikten kan oppfylles for eksempel ved at det tas inn kontraktsklausuler om at arbeidstakere minst skal ha de lønns- og arbeidsvilkår som følger av allmenngjøringsforskrifter, og at dette følges opp gjennom innhenting av dokumentasjon på arbeidstakeres lønns- og arbeidsvilkår.

Kapittel 3. Innsynsrett

§ 7. Gjennomføring av tillitsvalgtes innsynsrett

Dersom tillitsvalgte i hovedleverandørs virksomhet fremmer begjæring om det, skal hovedleverandør dokumentere at lønns- og arbeidsvilkår hos virksomhetens underleverandører er i overensstemmelse med gjeldende allmenngjøringsforskrift.

Dersom det ikke er tillitsvalgte hos hovedleverandør, kan tillitsvalgte hos virksomhetens nærmeste underleverandør kreve dokumentasjon som nevnt i første ledd fra vedkommende underleverandørs underleverandører.

§ 8. Begjæringens form og innhold

Begjæring om innsyn må fremmes skriftlig til egen arbeidsgiver. Begjæringen skal angi hvilket grunnlag den tillitsvalgte har for begjæringen og hvilke virksomheter og arbeidstakergrupper den gjelder. Det kan bare kreves innsyn i lønns- og arbeidsvilkår til arbeidstakere som utfører arbeid som er omfattet av en allmenngjøringsforskrift.

Tillitsvalgte og arbeidsgiver skal avtale en frist for når arbeidsgiver plikter å legge frem opplysninger. Fristen skal være på minst tre dager.

§ 9. Fremleggelse av dokumentasjon

Opplysninger om lønns- og arbeidsvilkår skal dokumenteres ved kopi av arbeidsavtale, lønnsslipp og timelister. Personopplysninger og opplysninger som ikke er omfattet av begjæringen om innsyn, skal ikke fremgå av den fremlagte dokumentasjonen.

Dersom opplysningene ikke fremlegges innenfor den fastsatte fristen, jf. forskriften § 8, kan tillitsvalgte kreve opplysningene direkte fra den eller de aktuelle underleverandørene.

Kapittel 4. Behandling av opplysninger

§ 10. Behandling av opplysninger

Opplysninger som er fremkommet som et resultat av oppfølging av påseplikten eller begjæring om innsyn i henhold til forskriften her, kan bare benyttes til å undersøke om lønns- og arbeidsvilkår er i overensstemmelse med allmenngjøringsforskrifter.

Opplysningene skal slettes når behovet for opplysningene ikke lenger er til stede, herunder dersom opplysningene viser at arbeidstakerne som er omfattet av innsynsbegjæringen får minst de lønns- og arbeidsvilkår som følger av allmenngjøringsforskrifter.

§ 11. Taushetsplikt

Enhver som mottar opplysninger om lønns- og arbeidsvilkår i medhold av forskriften her, har taushetsplikt om opplysningene.

Taushetsplikten gjelder ikke overfor Arbeidstilsynet eller Petroleumstilsynet. Taushetsplikten gjelder heller ikke overfor rådgivere som er nødvendige for å få språklig, økonomisk, juridisk eller annen faglig bistand. Dersom opplysninger drøftes med rådgivere, gjelder taushetsplikten også for dem.

Kapittel 5. Avsluttende bestemmelser

§ 12. Straff

Forsettlig eller uaktsom overtredelse av § 10 og § 11 straffes med bøter, jf. straffeloven § 339 nr. 2.

§ 13. *Ikrafttredelse*

Forskriften trer i kraft 14. mars 2008. VEDLEGG

Veiledning til forskrift om informasjons- og påseplikt og innsynsrett

Til § 1

Forskriftens generelle formål er å bidra til å sikre etterlevelse av de lønns- og arbeidsvilkår som følger av forskrifter om allmenngjøring av tariffavtaler (allmenngjøringsforskrifter), jf. allmenngjøringsloven § 3.

Til § 2

Første ledd

Forskriften gjelder der det utføres arbeid innenfor virkeområdet til en allmenngjøringsforskrift, jf. allmenngjøringsloven § 3.

Det gjelder i dag tre forskrifter om allmenngjøring. Forskrift 21. november 2006 nr. 1291 om allmenngjøring av tariffavtale for byggeplasser i Norge trådte i kraft 1. januar 2007. Dette er den mest omfattende forskriften. Forskriften allmenngjør deler av Fellesoverenskomsten for byggfag (FOB) 2006–2008 og inneholder minimumsbestemmelser om lønns- og arbeidsvilkår for alle arbeidstakere som utfører bygningsarbeid på byggeplasser i hele landet.

Forskrift 26. juni 2006 nr. 703 om allmenngjøring av tariffavtaler på enkelte petroleumsanlegg på land allmenngjør deler av Verkstedsoverenskomsten (VO) 2006–2008 og Landsoverenskomsten for elektrofagene (LOK) 2006–2008. Forskriften gjelder arbeidstakere som hører inn under disse overenskomstenes virkeområde og som arbeider på et av sju nærmere angitte petroleumsanlegg på land.

Forskrift 26. juni 2006 nr. 704 om allmenngjøring av tariffavtaler for byggeplasser i Osloregionen omfatter allmenngjøring av deler av Landsoverenskomsten for elektrofagene (LOK) 2006–2008 i Oslo og Akershus.

Dersom det blir fastsatt ytterligere allmenngjøringsforskrifter på et senere tidspunkt, vil virkeområdet til forskrift om informasjons- og påseplikt og innsynsrett automatisk utvides i tråd med de nye allmenngjøringsforskriftenes virkeområde.

Andre ledd

Bestemmelsen presiserer at forskriften ikke er ment å begrense rettigheter som følger av tariffavtaler, f.eks. når det gjelder innsynsrett. Det følger allerede av en del tariffavtaler, blant annet Verkstedsoverenskomsten 2006–2008, at arbeidsgiver har plikt til å dokumentere overfor tillitsvalgte hvilke lønns- og arbeidsvilkår som gjelder hos underleverandørene.

Til § 3

For å sikre brukervennlighet, avklare tvetydige betegnelser og bidra til at forskriften blir så enkel som mulig, inneholder § 3 definisjoner av enkelte sentrale uttrykk som er brukt i forskriften.

Bestiller er definert som en fysisk eller juridisk person som engasjerer entreprenører eller leverandører til å utføre et oppdrag.

Definisjonen sikter til øverste ledd i en kontraktkjede, typisk en byggherre eller en skipsreder som bestiller et skip. Med «oppdrag» menes ethvert oppdrag som er omfattet av en allmenngjøringsforskrift. Som eksempel på hva som i prinsippet vil kunne omfattes, kan nevnes større oppdrag som oppføring av bygg, bygging av skip, oljerigger eller flyttbare innretninger til bruk i petroleumsvirksomheten. Også mindre oppdrag som renhold og annet vedlikeholdsarbeid vil kunne omfattes.

Definisjonen skal tolkes slik at den også omfatter innleie av arbeidstakere.

Hovedleverandør skal forstås som en entreprenør eller leverandør som har påtatt seg et oppdrag for bestiller og som har en eller flere underleverandører til å utføre en del av oppdraget.

Etter definisjonen er det avgjørende for å bli definert som hovedleverandør, at en eller flere deler av virksomhetenes forpliktelser etter avtalen med bestiller utføres av underleverandører. Det gjøres oppmerksom på at uttrykket hovedleverandør ofte benyttes i en annen betydning i praksis. Uttrykket benyttes gjerne om en som påtar seg det vesentligste av utførelsen av et større oppdrag, som for eksempel bygg eller anlegg eller skipsbygging. Det er viktig å merke seg at dette ikke er noe krav etter forskriftens definisjon.

Underleverandør skal forstås som entreprenør eller leverandør som utfører en del av det oppdraget som er avtalt mellom hovedleverandør og bestiller.

Definisjonen skal tolkes slik at underleverandøren også kan ha egne underleverandører nedover i en kontraktkjede.

Tillitsvalgte skal i forskriften forstås som tillitsvalgte som representerer den organisasjonen som er part i den allmenngjorte tariffavtalen.

Det vises til allmenngjøringsloven § 8 femte ledd. Ifølge lovbestemmelsen gjelder innsynsretten for tillitsvalgte som er ansatt hos oppdragsgiver, og som representerer den arbeidstakerorganisasjonen som er part i den tariffavtalen som er grunnlaget for allmenngjøringsforskriften. Se nærmere om hvilke tillitsvalgte som har innsynsrett under merknadene til forskriften § 7.

Til § 4

Bestemmelsen angir hvem som pålegges plikter eller rettigheter etter forskriften, det vil si bestiller, hovedleverandør, underleverandør og tillitsvalgte. Se forskriften § 3 og merknadene til bestemmelsen om den nærmere forståelsen av uttrykkene.

Til § 5

Ifølge bestemmelsen skal bestiller i kontrakter med entreprenører eller leverandører informere om at virksomhetenes arbeidstakere minst skal ha lønns- og arbeidsvilkår etter gjeldende allmenngjøringsforskrifter. Den samme informasjonsplikten skal gjelde for entreprenører eller leverandører når disse inngår kontrakter med underleverandører.

Bestillers informasjonsplikt er ment å gjelde for alle som omfattes av forskriftens definisjon av bestiller, dvs. også der bestiller ikke driver næringsvirksomhet. Se til sammenligning om påseplikten nedenfor.

Det vil være hensiktsmessig at informasjonen viser til den relevante allmenngjøringsforskriften og angir hvem som er tilsynsmyndighet.

Forskriften § 5 erstatter bestemmelsen i forskrift 21. april 1995 nr. 377 om sikkerhet, helse og arbeidsmiljø på bygge- og anleggsplasser (byggherreforskriften) § 10A vedrørende informasjon om lønns- og arbeidsvilkår.

Til § 6

Første ledd

Bestemmelsen pålegger hovedleverandør plikt til å påse at lønns- og arbeidsvilkår hos virksomhetens underleverandører er i overensstemmelse med gjeldende allmenngjøringsforskrifter.

Hovedleverandørens påseplikt skal omfatte alle ledd i kjeden av underleverandører som utfører arbeid som er dekket av en allmenngjøringsforskrift. Bakgrunnen er behovet for vern også av de arbeidstakerne som er ansatt hos underleverandører lengst ned i kontraktkjeden. Påseplikten skal også omfatte innleide arbeidstakere, jf. § 3 og merknadene til bestemmelsen.

Andre ledd

I henhold til andre ledd har bestiller plikt til å påse at entreprenører og leverandører som ikke benytter underleverandører følger allmenngjøringsforskrifter. Begrunnelsen er særlig å hindre at det skal være mulig å omgå påseplikten ved å endre organiseringen av oppdraget, for eksempel ved at oppdrag spres mellom en rekke sideordnede leverandører. Denne påseplikten gjelder bare der bestilleren driver næringsvirksomhet, jf. andre ledd andre punktum.

Tredje ledd

I tredje ledd er det gitt en særregel for petroleumssektoren. Bestemmelsen innebærer at den som eier eller driver petroleumsanlegg eller rørledningssystemer skal ha påseplikt etter forskriften på områder som omfattes av midlertidig forskrift 19. desember 2003 nr. 1595 om sikkerhet og arbeidsmiljø for enkelte petroleumsanlegg på land og tilknyttede rørsystemer, og er en forskriftsfesting av praksis som er ført på deler av dette området. Bakgrunnen er behovet for å harmonisere påseplikten etter allmenngjøringsloven med den allerede gjeldende påseplikten som vedrører helse-, miljø og sikkerhet innenfor midlertidig forskrifts virkeområde. Ved fortolkning av begrepet «den som eier eller driver», legges til grunn samme forståelse som følger av midlertidig forskrift § 4. Dette innebærer at det normalt vil være operatørselskapene, f.eks. StatoilHydro som operatør på Melkøya, som er pliktsubjektet. Også her skal påseplikten omfatte alle ledd i kjeden av leverandører, herunder hovedleverandører og underleverandører som utfører arbeid som er dekket av en allmenngjøringsforskrift, herunder innleide arbeidstakere.

Fjerde ledd

Fjerde ledd presiserer nærmere hva som ligger i påseplikten. Ifølge bestemmelsen er påseplikten en plikt til å iverksette systemer og rutiner for å undersøke og om nødvendig følge opp at arbeidstakere hos oppdragstakere har lønns- og arbeidsvilkår i overensstemmelse med allmenngjøringsforskrifter, men uten at hovedleverandør, bestiller eller den som eier eller driver petroleumsanlegg eller rørledningssystemer (heretter omtalt med samlebetegnelsen oppdragsgiver) selv får et direkte ansvar for arbeidstakernes lønns- og arbeidsvilkår. Dette ansvaret skal fremdeles ligge på arbeidsgiver.

Påseplikten vil etter fjerde ledd andre punktum kunne oppfylles for eksempel ved at oppdragsgiver informerer om gjeldende allmenngjøringsforskrifter, stiller som kontraktsvilkår at oppdragstaker etterlever slike forskrifter, og ved stikkprøver innhenter dokumentasjon på arbeidstakernes lønns- og arbeidsvilkår. Slik dokumentasjon vil kunne innhentes på grunnlag av en kontraktsforpliktelse for underentreprenører/underleverandører til å fremlegge egnet dokumentasjon på forespørsel.

Det angitte eksemplet i forskriften må forstås slik at dersom oppdragsgiver på en tilfredsstillende måte har gjennomført et system i tråd med eksemplet, vil påseplikten måtte anses som oppfylt. Det åpnes imidlertid for at det kan tenkes alternative systemer og rutiner som vil kunne oppfylle forskriftens krav om å påse at allmenngjøringsforskrifter etterleves. Forskriften gir med andre ord virksomhetene et visst skjønnsmessig spillerom. Eksempelvis vil det neppe være behov for at oppdragsgiver går like omfattende til verks der leverandør/underleverandør gjennom tidligere samarbeid er godt kjent for oppdragsgiver som en seriøs og lovyldig virksomhet. I alle tilfeller må det anses som et minimumskrav at oppdragsgiver har god oversikt over og kan redegjøre for hvilke virksomheter som er leverandører og underleverandører.

Selv om det ikke stilles noe formelt krav om dette i forskriften, understrekes det at det i mange tilfeller vil være hensiktsmessig at oppdragsgiver kontraktsfester at manglende etterlevelse av allmenngjøringsforskrifter er et kontraktsbrudd som vil bli sanksjonert, f.eks. gjennom at vederlag vil bli holdt tilbake. Flere virksomheter har rutinemessig slike kontraktsklausuler allerede i dag.

En nærliggende konsekvens av at oppdragstaker ikke oppfyller sine forpliktelser i henhold til allmenngjøringsforskrifter, kan være at oppdragsgiver ikke vil ønske å inngå ytterligere avtaler med den aktuelle virksomheten. Selv om det ikke er innført noen varslingsplikt, bør oppdragsgivere dessuten melde fra til Arbeidstilsynet eller Petroleumstilsynet dersom det oppdages brudd på allmenngjøringsforskrifter eller det foreligger en begrunnet mistanke om slike brudd.

I henhold til allmenngjøringsloven § 8 første og andre ledd skal Arbeidstilsynet og Petroleumstilsynet føre tilsyn med at påseplikten etterleves. Dersom det avdekkes brudd, vil etatene kunne ta i bruk sine ordinære virkemidler, det vil si pålegg, tvangsmulkt og stansing.

Som nevnt innebærer ikke påseplikten at oppdragsgiver skal overta arbeidsgivers ansvar for å sørge for at arbeidstakere har lønns- og arbeidsvilkår etter allmenngjøringsforskrifter. Arbeidstilsynet og Petroleumstilsynet

skal fortsatt føre tilsyn med at arbeidsgiver følger opp dette ansvaret. Plikten strekker seg heller ikke så langt som til å gå inn i underleverandørers virksomhet for å «etterforske» hva som er de reelle forhold ved mistanke om for eksempel doble sett kontrakter eller lignende. Disse grensedragningene innebærer blant annet at det vil kunne tenkes tilfeller der tilsynsetatene avdekker brudd på allmenngjøringsforskrifter, men uten at det samtidig kan konstateres brudd på påseplikten.

Som et eksempel på en mulig modell for å gjennomføre påseplikten, kan det vises til den angitte kontraktsklausulen i rundskriv Nr. 2/2005 Løns- og arbeidsvilkår for arbeidrarar som utførar tenestekontraktar og byggje- og anleggskontraktar for staten, se nedenfor. Det gjøres oppmerksom på at rundskrivet som implementerte ILO-konvensjon nr. 94 om arbeiderklausuler i offentlige arbeidskontrakter for staten, nylig er erstattet av forskrift 8. februar 2008 nr. 112 om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter. Klausulen går noe lenger enn det som kreves i henhold til påseplikten idet den også regulerer sanksjonsspørsmålet. Klausulen har følgende utforming:

«Leverandøren skal syte for at tilsette i eigen organisasjon og tilsette hos eventuelle underleverandørar ikkje har dårlegare løns- og arbeidsforhold enn det som følgjer av [...]. Dette gjeld berre for tilsette som direkte medverkar til å oppfylle kontrakten. Leiaren av verksemda er ansvarleg for at denne regelen vert etterlevd.

Alle avtaler leverandøren inngår som inneber utføring av arbeid under denne kontrakten skal innehalde tilsvarande føresegner.

Dersom leverandøren ikkje etterlever klausulen, har oppdragsgjevaren rett til å halde tilbake delar av kontraktssummen til det er dokumentert at forholdet er i orden. Summen som blir tilbakehalden skal svare til ca. 2 gonger innsparinga for arbeidsgjevaren.

Leverandøren skal på oppmoding leggje fram dokumentasjon om dei løns- og arbeidsvilkåra som vert nytta. Dokumentasjonsplikta omfattar også underentreprenørar (underleverandørar).»

Til § 7

Første ledd

Innsynsretten er som hovedregel lagt til tillitsvalgte hos hovedleverandør. Det vises til definisjonen av tillitsvalgte i § 3, hvorefter tillitsvalgte skal forstås som tillitsvalgte som representerer den organisasjonen som er part i den allmenngjorte tariffavtalen, og merknadene til bestemmelsen over.

Dersom det er flere tillitsvalgte med innsynsrett hos hovedleverandør forutsettes det at krav om innsyn koordineres, f.eks. slik at innsynsretten utøves av en hovedtillitsvalgt.

Innsynsretten skal gjennomføres ved at hovedleverandør, dvs. den tillitsvalgtes arbeidsgiver, etter begjæring fra den tillitsvalgte skal dokumentere at lønns- og arbeidsvilkår hos underleverandører er i overensstemmelse med gjeldende allmenngjøringsforskrifter.

Forskriften innebærer at hovedleverandør får plikt til å samle inn opplysninger om lønns- og arbeidsvilkår fra underleverandører og videreformidle disse til tillitsvalgte i virksomheten, dersom de tillitsvalgte krever dette. På tilsvarende måte som for påseplikten, vil det kunne være hensiktsmessig at oppdragsgivere kontraktsregulerer plikten til å utlevere opplysninger, eventuelt også den nærmere fremgangsmåten for innsamling og utlevering av opplysninger, samt eventuelle sanksjoner dersom plikten ikke oppfylles.

Innsynsretten skal gjelde nedover i hele kontraktkjeden. I likhet med påseplikten skal innsynsretten også gjelde for innleide arbeidstakeres lønns- og arbeidsvilkår.

Andre ledd

Unntaket i andre ledd retter seg mot tilfeller der hovedleverandørvirksomheten ikke har tillitsvalgte i forskriftens forstand, dvs. tillitsvalgte som representerer den organisasjonen som er part i den allmenngjorte tariffavtalen. Ifølge forskriften skal innsynsretten i disse tilfeller flyttes et ledd ned i kontraktkjeden til eventuelle slike tillitsvalgte hos hovedleverandørens nærmeste underleverandør. Hensikten med bestemmelsen er blant annet å hindre omgåelser av innsynsretten gjennom såkalt administrativ entreprise, der den som har kontrakt med byggherren og således er hovedleverandør etter forskriften, ikke har egne ansatte.

Til § 8

Første ledd

Innsynsbegjæringen skal fremmes skriftlig overfor hovedleverandør/tillitsvalgte arbeidsgiver.

Begjæringen skal angi grunnlaget for innsynsretten. Dette innebærer at den tillitsvalgte skal opplyse om sin tilknytning til den aktuelle tariffavtalen og vise til hvilken allmenngjøringsforskrift som regulerer de lønns- og arbeidsvilkår det kreves innsyn i. Innsynsbegjæringen skal videre angi hvilke virksomheter og arbeidstakergrupper den gjelder. Det kan bare kreves innsyn i lønns- og arbeidsvilkår til arbeidstakere som utfører arbeid som er omfattet av en allmenngjøringsforskrift.

Andre ledd

For å sikre at innsynsretten blir et effektivt virkemiddel til å kontrollere at allmenngjøringsforskrifter etterleves, må opplysningene utleveres så snart som mulig etter at innsynsbegjæringen er fremsatt. I henhold til andre ledd skal det fastsettes en frist for utlevering av opplysninger i innsynsbegjæringen. Det er lagt opp til en viss fleksibilitet ved at fristen skal avtales mellom den tillitsvalgte og arbeidsgiver i det enkelte tilfelle, men slik at fristen likevel skal være på minimum tre dager. Se under merknadene til § 9 andre ledd om mulige konsekvenser dersom partene ikke skulle greie å komme frem til en avtalt frist.

Til § 9

Første ledd

Ifølge bestemmelsen kan de tillitsvalgte kreve fremlagt kopi av arbeidsavtaler, lønsslipper og timelister. Dette er den samme dokumentasjonen som Arbeidstilsynet og Petroleumstilsynet normalt krever fremlagt.

For å ivareta personvernmessige og konkurransemessige hensyn, presiserer forskriften at dokumentasjon ikke skal inneholde opplysninger utover de som direkte er omfattet av innsynsbegjæringen.

Som hovedregel skal dokumentasjonen heller ikke omfatte opplysninger som kan knyttes til enkeltpersoner. Dette innebærer at opplysningene som leveres ut skal være anonymiserte, for eksempel ved at personopplysningene er sladdet. Begrunnelsen er hensynet til å kunne sikre arbeidstakernes personvern.

Datatilsynet har lagt til grunn at det i virksomheter med få ansatte ikke vil være mulig med en reell anonymisering. Dette gjelder for grupper på fem ansatte eller færre innenfor samme stillingskategori. Datatilsynet har i disse tilfellene satt som forutsetning at de som får innsyn i opplysningene pålegges taushetsplikt. For blant annet å ivareta dette, har forskriftsutkastet særlige regler om taushetsplikt, se nærmere nedenfor.

Andre ledd

Dersom hovedleverandør ikke oppfyller plikten til å fremskaffe opplysningene innen den fastsatte fristen, jf. § 8, har de tillitsvalgte i henhold til andre ledd adgang til å kreve opplysningene direkte fra de aktuelle underleverandørene. Dette må også gjelde dersom det skulle vise seg vanskelig å få til en avtale med arbeidsgiver om en frist. De tillitsvalgte vil også kunne varsle tilsynsmyndighetene ved manglende utlevering av opplysninger.

Dersom det er underleverandører som ikke oppfyller plikten til å fremlegge opplysninger, vil det være naturlig at hovedleverandør varslar Arbeidstilsynet eller Petroleumstilsynet, slik at tilsynsmyndighetene kan følge opp saken. Som omtalt foran kan det dessuten være hensiktsmessig at partene regulerer i kontrakt hva som skal være konsekvensen av å ikke etterkomme en innsynsbegjæring.

Til § 10

For å sikre en forsvarlig behandling av opplysninger og ivareta personvernmessige og konkurransemessige hensyn, oppstiller bestemmelsen krav til håndtering av opplysninger som fremkommer på grunnlag av påseplikten og innsynsretten.

Første ledd

Bestemmelsen presiserer at påseplikten og innsynsretten bare skal kunne benyttes til å undersøke om lønns- og arbeidsvilkår er i overensstemmelse med allmenngjøringsforskrifter. Påseplikten og innsynsretten skal med andre ord ikke kunne brukes til andre formål enn det som er nevnt i bestemmelsen. Det betyr at det vil være i strid med forskriften dersom for eksempel informasjon oppdragsgiver får på grunnlag av sin påseplikt benyttes i anbudskonkurranser, eller dersom informasjon de tillitsvalgte får på grunnlag av innsynsretten benyttes til å iverksette boikott eller som ledd i egne lønnsforhandlinger.

Andre ledd

Bestemmelsen fastsetter at opplysningene skal slettes så snart behovet for opplysningene ikke lenger er til stede, herunder dersom det fremgår av den fremlagte dokumentasjonen at allmenngjøringsforskrifter er fulgt.

Til § 11*Første ledd*

Både tillitsvalgte og oppdragsgivere som mottar opplysninger om lønns- og arbeidsvilkår i medhold av forskriften skal ha taushetsplikt, jf. § 11. Begrunnelsen er for det første personvern hensyn og hensynet til effektiv konkurranse mellom virksomhetene. Taushetsplikten er i tillegg ment å medvirke til at innsynsretten og påseplikten ikke skal utgjøre et uproporsjonalt tiltak etter EØS-retten.

Andre ledd

Bestemmelsen presiserer at taushetsplikten ikke skal gjelde overfor Arbeidstilsynet eller Petroleumstilsynet.

Det følger av forskriftens system at den tillitsvalgte også vil kunne diskutere saken med egen arbeidsgiver uten hinder av taushetsplikten. Ofte vil det dessuten kunne dreie seg om en hovedleverandør med flere tillitsvalgte som vil ha samme rett til innsyn etter forskriften (f.eks. klubben, varatillitsvalgte osv.). Disse tillitsvalgte vil kunne drøfte saken fullt ut med hverandre.

Det legges til grunn at de tillitsvalgte i de aller fleste tilfeller vil kunne få nødvendig juridisk, språklig, økonomisk eller annen faglig bistand fra andre, herunder fra egen organisasjon, uten å måtte formidle taushetsbelagte opplysninger. Det vil for eksempel ikke være problematisk i forhold til taushetsplikten å utlevere arbeidskontrakter til eventuelle oversettere dersom både personnavn og andre personopplysninger samt virksomhetsnavn er sladdet.

I forskriften § 11 andre ledd andre punktum åpnes det likevel for å kunne drøfte taushetsbelagte opplysninger med rådgivere med juridiske, økonomiske, språklige eller annen faglig kunnskap, herunder tariffavtalekompetanse. Bestemmelsen presiserer at rådgiverne i slike tilfeller skal ha tilsvarende taushetsplikt som de tillitsvalgte.

Det understrekes at taushetsplikten heller ikke er ment å være til hinder for at oppdragsgiver følger opp påseplikten nedover i en kontraktkjede.

Til § 12

Bestemmelsen fastsetter at brudd på forskriften § 10 og § 11 er straffesanksjonert. Dette innebærer blant annet at den som uaktsomt eller forsettlig sprer opplysninger vedkommende har mottatt i forbindelse med gjennomføring av innsynsretten eller påseplikten kan straffes med bøter. Tilsvarende gjelder ved bruk av opplysningene til formål som ikke omfattes av forskriften. Hjemmelsbestemmelsen for straff er den generelle straffebestemmelsen i straffeloven § 339 nr. 2 som regulerer straff ved brudd på forskrifter.

②

Forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter

Dato	FOR-2008-02-08-112
Departement	Arbeids- og sosialdepartementet
Avd/dir	Konkurransopolitisk avd.
Publisert	I 2008 hefte 2
Ikrafttredelse	01.03.2008
Sist endret	FOR-2018-04-04-533 fra 06.04.2018
Gjelder for	Norge
Hjemmel	LOV-2016-06-17-73-§6, FOR-2011-02-11-150
Kunngjort	08.02.2008 kl. 14.20
Rettet	01.01.2017 (hjemmel)
Korttittel	Forskrift om arbeidsvilkår i off. kontrakter

Innholdsfortegnelse

Forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter.....	1
Innholdsfortegnelse	2

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 8. februar 2008 med hjemmel i lov 16. juli 1999 nr. 69 om offentlige anskaffelser § 7. Fremmet av Fornyings- og administrasjonsdepartementet (nå Arbeids- og sosialdepartementet).

Tilføyd hjemmel: Delegeringsvedtak 11. februar 2011 nr. 150. Lov 17. juni 2016 nr. 73 om offentlige anskaffelser (anskaffelsesloven) § 6.

Endringer: Endret ved forskrifter 25 jan 2010 nr. 66, 15 nov 2011 nr. 1104, 21 nov 2011 nr. 1118, 3 mars 2014 nr. 249, 21 mai 2014 nr. 673 (bortfalt) jf 10 juni 2014 nr. 719, 4 feb 2016 nr. 98, 4 april 2018 nr. 533.

Rettelser: 01.07.2012 (hjemmel), 25.07.2016 (§ 6 første ledd), 01.01.2017 (hjemmel).

§ 1. Formål

Forskriften skal bidra til at ansatte i virksomheter som utfører tjenester og bygge- og anleggsarbeider for offentlige oppdragsgivere, ikke har dårligere lønns- og arbeidsvilkår enn det som følger av gjeldende allmenngjøringsforskrifter eller landsomfattende tariffavtaler.

0 Endret ved forskrift 21 nov 2011 nr. 1118.

§ 2. Definisjoner

Definisjonene i forskrift 7. april 2006 nr. 402 om offentlige anskaffelser og forskrift 7. april 2006 nr. 403 om innkjøpsregler i forsyningssektorene gjelder tilsvarende.

§ 3. Oppdragsgivere som er omfattet av forskriften

Forskriften gjelder statlige, kommunale og fylkeskommunale myndigheter og offentligrettslige organer.

§ 4. Kontrakter som er omfattet av forskriften

Forskriften får anvendelse på tildeling av tjenestekontrakter og bygge- og anleggskontrakter som overstiger 1,3 million kroner ekskl. mva. for statlige myndigheter og 2 millioner kroner ekskl. mva. for andre oppdragsgivere.

Nærings- og fiskeridepartementet kan endre disse terskelverdiene.

0 Endret ved forskrifter 25 jan 2010 nr. 66 (i kraft 1 mars 2010), 3 mars 2014 nr. 249, 21 mai 2014 nr. 673 bortfalt jf 10 juni 2014 nr. 719 (i kraft 15 juni 2014), 4 feb 2016 nr. 98 (i kraft 9 feb 2016), 4 april 2018 nr. 533 (i kraft 6 april 2018).

§ 5. Krav til kontraktsklausul om lønns- og arbeidsvilkår

Oppdragsgiver skal i sine kontrakter stille krav om at ansatte hos leverandører og eventuelle underleverandører som direkte medvirker til å oppfylle kontrakten, har lønns- og arbeidsvilkår i samsvar med denne bestemmelse.

På områder dekket av forskrift om allmenngjort tariffavtale skal oppdragsgiver stille krav om lønns- og arbeidsvilkår er i samsvar med gjeldende forskrifter.

På områder som ikke er dekket av forskrift om allmenngjort tariffavtale, skal oppdragsgiver stille krav om lønns- og arbeidsvilkår i henhold til gjeldende landsomfattende tariffavtale for den aktuelle bransje. Med lønns- og arbeidsvilkår menes i denne sammenheng bestemmelser om minste arbeidstid, lønn, herunder overtidstillegg, skift- og turnustillegg og ulempetillegg, og dekning av utgifter til reise, kost og losji, i den grad slike bestemmelser følger av tariffavtalen.

0 Endret ved forskrift 15 nov 2011 nr. 1104.

§ 6. Krav til informasjon

Oppdragsgiver skal i kontrakten kreve at leverandøren og eventuelle underleverandører på forespørsel må dokumentere at krav til lønns- og arbeidsvilkår som nevnt i § 5 er oppfylt.

Oppdragsgiver skal i kontrakten forbeholde seg retten til å gjennomføre nødvendige sanksjoner, dersom leverandøren eller eventuelle underleverandører ikke etterlever vilkårene i § 5. Sanksjonen skal være egnet til å påvirke leverandøren eller underleverandøren til å oppfylle vilkårene.

Oppdragsgiver skal i kunngjøringen eller konkurransegrunnlaget opplyse om at kontrakten vil inneholde krav om lønns- og arbeidsvilkår, dokumentasjon og sanksjoner i samsvar med denne forskriften.

0 Endret ved forskrift 15 nov 2011 nr. 1104.

§ 7. *Kontroll*

Oppdragsgiver skal gjennomføre nødvendig kontroll av om kravene til lønns- og arbeidsvilkår overholdes. Graden av kontroll kan tilpasses behovet i vedkommende bransje, geografiske område mv.

§ 8. *Ikraftsetting*

Forskriften gjelder fra 1. mars 2008.

3

Betzy Tilsyn

Tilsynspakker

Kontrollpunkt

Om kontrollpunktet

- 🔍 Kun fagbankadministratorer kan endre kontrollpunkt som er godkjent
- 🔍 Kontrollpunktet inngår i 143 og er besvart i 123 sjekklister. Det er grunnlag for 2 reaksjoner. Kun egne kontrollpunkt kan slettes.

Status Godkjent

Id 7757

Gyldighet (detaljer)

Kilde Fagbanken

Tittel fagbank **Allmenngjøring elektrofagene -**

informasjonsplikten

Tema Sosial dumping

Sjekklister

Kontrollspørsmål

Har virksomheten som hovedleverandør i kontrakten med underleverandør(er), informert om at underleverandørens arbeidstakere minst skal ha de lønns- og arbeidsvilkår som følger av allmenngjøringsforskriften for elektrofagene?

Støttespørsmål

Informasjonen skal komme frem i kontrakten med underleverandøren. Pålegg er aktuelt i de tilfeller der virksomheten har inngått kontrakt med underleverandør(er), og det i kontrakten ikke er informert om lønns- og arbeidsvilkår.

Forskrift om informasjons- og påseplikt og innsynsrett § 5 stiller krav om at kontrakten skal inneholde informasjon om lønns- og arbeidsvilkår som følger av allmenngjøringsforskrifter. Det er ikke tilstrekkelig med en generell henvisning til tariffavtale, overenskomst el.l. Det må enten henvises til allmenngjøringsforskrifter (generelt eller konkret), eller til den konkrete tariffavtale som er allmenngjort. Hjemmel for å føre tilsyn med lønns- og arbeidsvilkår på allmenngjort område, herunder be om å få se kontrakten, følger av allmenngjøringsloven §§ 11 og 12.

Type kontrollspørsmål **Kontroll** (Ja, Brudd, Ikke kontrollert, Ikke relevant)

Reaksjoner

Lover og forskrifter

lov om allmenngjøring av tariffavtaler m.v §§ 11 og 12 og forskrift om informasjons- og påseplikt og innsynsrett § 5

Pålegg / Overtredelsesgebyr - kan gis

Tekster for reaksjoner

Påleggstekst

Virksomheten som hovedleverandør skal i kontrakten med underleverandør, informere om at arbeidstakerne skal ha de lønns- og arbeidsvilkår som følger av gjeldene allmenngjøringsforskrift for elektrofagene.

Fast påleggstekst Ja

Forslag til faktabeskrivelse

Forslag til vilkår

- Kopi av utkast til kontrakt, tilleggskontrakt eller vedlegg til kontrakt med underleverandør

Lovtekst

Forskriftstekst

Hovedleverandør som inngår avtale med underleverandør om utførelse av oppdrag, skal i kontrakten informere om at underleverandørens arbeidstakere minst skal ha de lønns- og arbeidsvilkår som følger av allmenngjøringsforskriften for elektrofagene.

Veiledningstekst

Se standardtekster som fases ut

Vis reaksjoner i brev

Betzy Tilsyn

Tilsynspakker

Kontrollpunkt

Om kontrollpunktet

- ❶ Kun fagbankadministratorer kan endre kontrollpunkt som er godkjent
- ❶ Kontrollpunktet inngår i 11 og er besvart i 11 sjekkliste(r). Det er grunnlag for 10 reaksjoner.
Kun egne kontrollpunkt kan slettes.

Status Godkjent

Id 8838

Gyldighet (detaljer)

Kilde Fagbanken

Tittel fagbank **Offentlig oppdragsgiver - kontroll**

Tema Sosial dumping

Sjekkliste

Kontrollspørsmål

Gjennomfører offentlig oppdragsgiver nødvendig kontroll av om kravene til lønns- og arbeidsvilkår overholdes?

Støttespørsmål

For offentlige oppdragsgivere som kommuner og fylkeskommuner gjelder forskriften ved tildeling av tjenestekontrakter og bygge- og anleggskontrakter som overstiger 2 millioner ekskl. mva.

For statlige virksomheter gjelder forskriften ved tildeling av tjenestekontrakter og bygge- og anleggskontrakter som overstiger 1,3 millioner kroner ekskl. mva.

For utfyllende informasjon vedrørende forskrift om lønns- og arbeidsvilkår se Prop. 5 L (2012-2013). I tillegg vil lov om offentlige anskaffelser (LOV 2016-06-17 nr.73) og forskrift om offentlige anskaffelser (FOR 2016-08-12 nr.974) gi nyttig informasjon.

Veilederen om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige anskaffelser og tilhørende risikostyringsverktøy gir mye nyttig informasjon om gjennomføring av nødvendig kontroll. Det fremgår bl.a av veilederen:

RISIKOVURDERING

Oppdragsgiver må gjennomføre nødvendig kontroll av om kravene til lønns- og arbeidsvilkår er oppfylt. Dette forutsetter at virksomheten gjør en risikovurdering for å avgjøre omfanget og behovet for å gjennomføre mer kontroll av kontrakten. Dersom risikovurderingen viser at det er lav risiko for brudd på kravene, vil det i de fleste tilfeller ikke være nødvendig å gjøre mer kontroll av kontrakten. Avdekker virksomheten derimot høy risiko for brudd på kravene, må du som oppdragsgiver gjennomføre mer kontroll.

Virksomheten bør gjennomføre risikovurderinger som en del av den løpende kontraktsoppfølgingen gjennom kontraktens levetid. Risikovurderingen viser også hvor mye ressurser og tid virksomheten din må sette av til kontrollarbeidet.

Som oppdragsgiver må virksomheten også følge opp eventuelle endringer som skjer under gjennomføringen av kontrakten. Dette kan for eksempel være at leverandøren skifter underleverandører. Virksomheten bør da gjennomføre en ny risikovurdering av kontrakten. Resultatet kan i slike tilfeller bli at risikonivået i en kontrakt som i utgangspunktet ble vurdert som lavt, endrer status til høy risiko.

Resultatet av risikovurderingen bør dokumentere og arkivere på samme sak som kontrakten.

Risiko avhenger av konkrete forhold, og det er derfor ikke mulig å angi alle risikofaktorer uttømmende. Enkelte risikofaktorer går likevel igjen:

- Bransje
- Underleverandører
- Utenlandske leverandører
- Kontraktens verdi og varighet
- Innleid arbeidskraft
- Lave krav til formell kompetanse
- Tidligere erfaringer

KONTROLL

Etter kontraktsinngåelse har virksomheten som oppdragsgiver plikt til å gjennomføre nødvendig kontroll av om kravene til lønns- og arbeidsvilkår er oppfylt i kontraktsperioden. Risikoen for brudd på kravene avgjør omfanget på kontrollen.

Kontrollen gjelder bare de ansatte hos leverandøren eller underleverandøren som skal utføre arbeid på kontrakten når de medvirker til å utføre kontraktsarbeidet. Forskriften pålegger ikke at oppdragsgiver kontrollerer hvilke lønns- og arbeidsvilkår de ansatte har hatt tidligere, eller hva de har når de ikke medvirker på kontrakten.

Når risikovurderingen avdekker lav risiko for brudd på kravene til lønns- og arbeidsvilkår, er det ikke nødvendig å gjennomføre ytterligere kontroll. Selv om risikoen vurderes som lav, betyr det ikke at det ikke kan skje brudd på kravene. Det er viktig at du som oppdragsgiver prioriterer ressursene på oppfølging og kontroll av kontrakter der risikoen er størst. I slike tilfeller anbefaler vi at du lager en skriftlig rapport etter at risikovurderingen er gjennomført.

Når risikovurderingen viser middels risiko for brudd på kravene til lønns- og arbeidsvilkår, anbefaler vi at du som oppdragsgiver vurderer om det skal gjennomføres mer kontroll av om kravene er oppfylt. Dette kan du for eksempel gjøre ved å gjennomføre en dokumentasjonsgjennomgang for enkelte arbeidstakere hos leverandøren (stikkprøvekontroll).

Når risikovurderingen viser høy risiko for brudd på kravene til lønns- og arbeidsvilkår, anbefaler vi at du gjennomfører mer kontroll. Da bør du be om at leverandøren dokumenterer at kravene er oppfylt (dokumentasjonsgjennomgang).

Dersom risikovurderingen viser at det er høy risiko for brudd på kravene til lønns- og arbeidsvilkår i kontrakten, må virksomheten som oppdragsgiver gjennomføre kontroll av relevant dokumentasjon fra leverandøren(e). I slike tilfeller er det ikke tilstrekkelig å bare gjøre en risikovurdering basert på leverandørens egenrapportering. Forskriften gir virksomheten rett til å be om at leverandøren og eventuelle underleverandører dokumenterer at kravene til lønns- og arbeidsvilkår er oppfylt for arbeidstakere som utfører kontraktsarbeidet.

Aktuell dokumentasjon å innhente kan være:

- kopi av arbeidsavtaler
- lønnslipper
- timeregistreringer
- avtaler om kost og losji

Disse dokumentene sier noe om de lønns- og arbeidsvilkårene som arbeidstakeren har.

Difi anbefaler at virksomheten innhenter informasjon om de allmenngjøringsforskriftene eller landsomfattende tariffavtalene som leverandøren har lagt til grunn. Uten slik kjennskap vil etterfølgende kontroll bli vanskelig å gjennomføre.

Virksomheten bør innhente dokumentasjon for et tilstrekkelig antall ansatte hos leverandøren eller underleverandøren. Hva som er tilstrekkelig, avhenger av hvor mange arbeidstakere som har utført arbeid på kontrakten.

Ved middels risiko for brudd på krav til lønns- og arbeidsvilkår kan virksomheten eventuelt gjennomføre en stikkprøvebasert kontroll. Virksomheten ber da om at leverandøren dokumenterer lønns- og arbeidsvilkårene for noen arbeidstakere som har utført arbeid på kontrakten.

Utvalget for kontroll og lengde på kontrollperioden avhenger av kontraktens varighet og omfang. Kontrollperioden bør være avgrenset, og virksomheten bør plukke ut et relevant utvalg ansatte. Utvalget for kontroll kan være basert på en vurdering av risiko; Kontrollen kan for eksempel konsentreres om bruk av underleverandører eller utenlandske arbeidstakere, mens i andre tilfeller kan det være hensiktsmessig med et tilfeldig utvalg.

Det stilles ikke krav i forskriften til at virksomheten gjennomfører stedlig kontroll. Stedlig kontroll er heller ikke omtalt i veilederen.

Type kontrollspørsmål **Kontroll** (Ja, Brudd, Ikke kontrollert, Ikke relevant)

Reaksjoner

Lover og forskrifter

lov om offentlige anskaffelser § 6 tredje ledd og forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter §§ 4 og 7

Pålegg / Overtredelsesgebyr - kan gis

Tekster for reaksjoner

Påleggstekst

Oppdragsgiver skal gjennomføre nødvendig kontroll av om kravene til lønns- og arbeidsvilkår overholdes.

Fast påleggstekst Ja

Forslag til faktabeskrivelse

Forslag til vilkår

- Dokumentasjon som viser at oppdragsgiver gjennomfører nødvendig kontroll

Lovtekst

Arbeidstilsynet fører tilsyn med at forskrift om lønns- og arbeidsvilkår blir overholdt.

Forskriftstekst

Forskrift om lønns- og arbeidsvilkår får anvendelse på tildeling av tjenestekontrakter og bygge- og anleggskontrakter som overstiger 1,3 millioner kroner ekskl. mva. for statlige myndigheter og 2 millioner ekskl. mva. for andre oppdragsgivere.

Oppdragsgiver skal gjennomføre nødvendig kontroll av om kravene til lønns- og arbeidsvilkår overholdes. Graden av kontroll kan tilpasses behovet i vedkommende bransje, geografiske område mv.

Veiledningstekst

Se standardtekster som fases ut

Vis reaksjoner i brev